

Список использованных источников:

1. Бердяев Н. А. Дух и реальность / Н. А. Бердяев. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Харьков: «Фолио», 2003. – 679 с.
2. Бердяев Н. А. Смысл творчества: опыт оправдания человека / Н. А. Бердяев. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Харьков: «Фолио», 2004. – 678 с.
3. Бердяев Н. А. Диалектика божественного и человеческого / Н. А. Бердяев. – М.: АСТ; Харьков: Фолио, 2005. – 623 с.

Потішук О.О.

*кандидат філософських наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

**АНТИСХОЛАСТИЧНИЙ МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ
НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ Ф. БЕКОНА**

Питання поєднання чуттєвого досвіду та експерименту у пізнанні є досить актуальним в наш час і сягає глибини. Ще Арістотель стверджував, що лише поєднавши дві частини пізнання такі, як раціональне та чуттєве, ми можемо говорити про повноту та завершеність самого процесу пізнання. Крім того, ще за часів Арістотеля, пізнання чітко розмежовували, виділяючи лише один із цих видів. Ця проблема стосувалася наукових досліджень, а також отримання результатів, що напряду залежало від їх об'єктивності та достовірності.

Так наприклад, аналізуючи спадок, відомого дослідника та філософа Ф. Бекон, слід звернути увагу на його новий антисхоластичний метод наукового пізнання. Оскільки вчений вважав, що почуття є недостатнім і ненадійним джерелом знань. Як зазначав Ф. Бекон, почуття не можуть гарантувати достовірність та істинність знань. У результаті наголошував, що завдання науки полягає у її здатності застосовувати раціональний метод до чуттєвих даних.

Ф. Бекон був першим, хто наголосив на тому, щоб на зміну догматичному методу дедукції прийшов новий науковий метод індуктивного дослідження, що ґрунтувався на раціональному аналізі та експерименті. Слід зазначити, що дослідник визнавав існування об'єктивного пізнання навколишнього світу тощо.

Оскільки Ф.Бекон є засновником емпіризму, немає нічого дивного, що в основі пізнання лежить досвід, дослідні дані та експеримент. В основі антисхоластичного методу – практична діяльність, яка як ніщо інше є корисною для створення реальної оцінки навколишнього середовища. Отже, в даному випадку достовірність знання залежить суто від практичного досвіду. Але пізнання є нічим іншим, як відображенням навколишнього світу в свідомості людини. Слід зазначити, що воно починається там, де є відчуття, емоції,

сприйняття, які все одно потребують експериментальної перевірки, а в деяких випадках доповнення і також підтвердження.

Крім того, Ф. Бекон не зменшує ролі науки у вирішенні питання достовірності знання. Оскільки саме вона повинна привносити користь людству, відкривати нові горизонти, ставити нові запити та знаходити відповіді. Так, наприклад, Ф. Бекон пропагував вчення, відповідно до якого «істинною та закономірною ціллю наук повинно бути збагачення життя людини новими відкриттями та новою могутністю» [1, с. 242]. Ф. Бекон зазначає, що «люди не прагнуть науки, тобто добра для себе, тоді як натовп політиків, для яких моральні настанови не існують, вважає себе центром світу, і думає лише про себе та порятунок свого достатку. Чим є земна велич для того, кому наука дозволяє споглядати Всесвіт?» Цим запитанням Ф. Бекон повторює Демокрита. Наука зменшує страх людини перед смертю чи нещастям, робить дух людини гнучким і рухомим [2, с. 362-372]. Таким чином, всі можливості осягнення світу прямо пропорційні знанню людини та залежить від науки. Ф. Бекон, стає на шлях синтезу експерименту та раціонального пізнання світу. Вважаючи, що саме це поєднання є актуальним і тим, до якого потрібно прагнути. Отже, чуттєве пізнання повинно бути перевірене за допомогою раціональних методів дослідження.

Спираючись на ці положення, Ф. Бекон займається популяризацією індуктивного методу дослідження, який до цих пір слугував науці але не був головним. Суть індуктивного методу полягає в тому, що відбувається рух знання від знання про окремі факти до узагальнення знання. Вчений чітко розуміє всі недосконалості звичайної індукції, оскільки вона дає лише ймовірний висновок. Оскільки дослідники беруть до уваги лише ті варіанти, які є стверджувальними, а заперечні відкидають, на жаль, повної картини дослідження не можливо отримати. Інакше кажучи, для того, щоб індуктивне дослідження давало достовірні висновки, слід вивчати всі можливі випадки. Лише в цьому разі буде досягнутий результат, який постає перед пізнанням в цілому – це отримання достовірного знання. Ф. Бекон, розробляючи методи експериментального дослідження навколишнього світу, все ж таки отримує позитивний результат у процесі пізнання законів природи та причин їх виникнення.

Відомо, що метод експериментального дослідження та індуктивний метод наукового дослідження Ф. Бекона справили значний вплив на подальшу історію розвитку наукових результатів. Отже, Ф. Бекон все ж таки довів, що саме синтез раціонального та емпіричного в пізнанні призведе до народження достовірного знання.

Крім того, цей синтез став фундаментом наукового пізнання в цілому, а науки, які в основі своїх досліджень спиралися на новий антисхоластичний метод, пішли по шляху індуктивного дослідження.

Слід зазначити, що поступове зростання ролі теоретичної бази у емпіричних науках, спричинило критику антисхоластичного методу Ф. Бекона. Але все ж таки, цей метод і сьогодні є актуальним та практично використовується в процесі отримання наукових результатів.

Список використаних джерел:

1. Бернал Дж. Наука в истории общества / Дж. Бернал. – М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1966. – 735 с.
2. Декарт Р. Рассуждения о методе, чтобы верно направлять свой разум и отыскивать истину в науках / Р. Декарт // Сочинения в 2-х т. – М.: Мысль, 1989. – [Т. 1] – С. 250-296.

Руденко Т.П.

*кандидат філософських наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-КУЛЬТУРНОГО СВІТУ ЛЮДИНИ

Діяльністю людина перетворює природу і створює світ культури. Діяльність є засобом формування соціального як матеріально-перетворюючого та культурного середовища життя людини. Соціальне формується лише в діяльності і функціонує завдяки їй. Діяльність як функціонування соціальної системи не може відбутися без її духовного забезпечення.

Діяльність може утворювати різні форми в яких переважає матеріальне або духовне. Від початку, діяльність по перетворенню об'єктивного світу мала емоційно-чуттєве наповнення, суспільні регулятивні механізми, мету та світоглядну орієнтацію, які поєднувалися з самою діяльністю.

Духовна діяльність є діяльністю свідомості, в процесі якої виникають ті чи інші думки й почуття людей, їх образи та уявлення про природні та соціальні явища. Результатом цієї діяльності стають певні погляди людей на світ, наукові ідеї і теорії, мораль, мистецтво, релігію тощо. Вони втілюються в моральних принципах та нормах поведінки, творах народного та професійного мистецтва, в релігійних обрядах, ритуалах і т. п. Так, художня діяльність завдяки мистецтву впливає на сферу людських почуттів, моральні норми регулюють діяльність, філософія розширює її світоглядні орієнтації.

Наука і техніка дозволяють людині не лише оптимально використовувати в інтересах суспільства природні багатства, закони природи, але й формувати нові системні зв'язки в природному середовищі. Діяльність людини у цьому аспекті отримує особливе значення, яке розкривається через поняття «ноосфера». Зміст останньої полягає в конструктивному впливі людини на природу, який відбувається на науковій основі в інтересах сучасних і майбутніх поколінь людей. До неї належать різноманітні процеси, які породжені розумною діяльністю людини. Наука збагачує інші сфери діяльності в контексті культури. Їй властива культурно-творча спрямованість на основі взаємодії з іншими сферами діяльності.